

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Кащенко Дмитра Валерійовича

«Публічне управління в умовах надзвичайних ситуацій»

яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи

Здобувач Кащенко Дмитро Валерійович виконав у повному обсязі індивідуальний план виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня програма в обсязі 60 кредитів ECTS виконана у повному об'ємі. Здобувач успішно склав іспити з наступних дисциплін: Концептуальні засади розвитку публічного управління та адміністрування, Публічна політика, Управління суспільним розвитком, Концептуальні засади сучасного наукового пізнання, Етика та світоглядні засади наукової діяльності, Методологічне забезпечення досліджень публічного управління та адміністрування, Методологічне забезпечення освітньої діяльності, Управління проектами, Комунікативні аспекти діяльності дослідника, Основи наукового мовлення, Інформаційні технології у науковій діяльності, Іноземна мова в професійній діяльності дослідника публічного управління та адміністрування, Інформаційно-аналітична складова публічного управління, Глобальне врядування і між рівневі відносини у публічному управлінні, Демократія участі та комунікації в публічному управлінні та пройшов педагогічну практику.

У процесі навчання здобувач набув усіх компетентностей, теоретичних знань, вмінь і навичок, визначених Тимчасовим стандартом вищої освіти третього науково-освітнього рівня за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування. Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно та на високому рівні. Здобувач активно співпрацював з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі, демонструючи глибоке розуміння проблематики публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій та антикризового менеджменту.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження

В умовах глобальних викликів та турбулентних змін сучасного світу проблематика публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій набуває особливої актуальності. Зростання частоти та масштабності надзвичайних

ситуацій природного, техногенного та соціально-політичного характеру, їх руйнівний вплив на економіку, інфраструктуру та життєдіяльність суспільства зумовлюють необхідність розробки та впровадження ефективних механізмів публічного управління в екстремальних умовах.

Особливої гостроти ця проблема набуває для України, яка протягом останнього десятиліття зіткнулася з безпрецедентними викликами – від пандемії COVID-19 до повномасштабної військової агресії російської федерації. За таких обставин критично важливим є формування адаптивної та стійкої системи публічного управління, яка забезпечить ефективне реагування на кризові ситуації різного характеру та швидке відновлення функціональності в умовах деструктивних впливів.

Традиційні підходи до організації публічного управління часто виявляються неефективними в умовах високої невизначеності, обмеженості ресурсів та часу, психологічного тиску та інших факторів, характерних для надзвичайних ситуацій. Виникає потреба у формуванні нової інтегрованої системи управління, яка поєднає принципи проактивності, адаптивності та резильєнтності з використанням сучасних технологічних рішень та інноваційних управлінських практик.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Тема дисертаційної роботи пов'язана з науково-дослідною роботою «Організаційно-правовий механізм модернізації публічного управління відповідно до стандартів «Good Governance» (№ 0120U105739), що виконувалась кафедрою права, національної безпеки та європейської інтеграції навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. У межах цієї НДР автором досліджено особливості публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій та розроблено рекомендації щодо його вдосконалення.

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні конкретного науково-прикладного завдання -- теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій з удосконалення публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій в Україні. Новизна наукових результатів конкретизується в таких положеннях:

уперше:

- розроблено інтегративну модель розвитку інституційної спроможності системи публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій, яка на відміну від існуючих забезпечує системну трансформацію організаційних структур, процесів та компетентностей на основі принципів адаптивності, проактивності та резильєнтності та включає взаємопов'язані організаційний, компетентнісний, ресурсний і культурний компоненти з диференційованим підходом до різних рівнів управління (стратегічного,

тактичного, оперативного), що дозволяє забезпечити гнучке реагування системи публічного управління на різні типи надзвичайних ситуацій з урахуванням їх масштабу, інтенсивності та динаміки розвитку в специфічних умовах українських реалій;

удосконалено:

- механізм комплексного оцінювання та моніторингу публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій, який ґрунтується на поєднанні превентивних, оперативних та відновлювальних індикаторів з використанням адаптивної системи метрик, що дозволяє здійснювати багаторівневу діагностику готовності системи публічного управління до надзвичайних ситуацій, оперативно виявляти проблемні аспекти та приймати обґрунтовані рішення щодо коригування управлінських дій на всіх етапах життєвого циклу надзвичайної ситуації;

- концептуальні підходи до впровадження ризик-орієнтованого управління в системі публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій шляхом розробки механізму, який включає систематичну ідентифікацію, аналіз, оцінку ризиків та розвиток системи раннього попередження, формування культури безпеки, трансформацію організаційної структури в напрямку більшої гнучкості та адаптивності та розвиток відповідних компетентностей персоналу, що дозволяє перейти від реактивного до проактивного управління кризовими ситуаціями;

- методичний підхід до інтеграції інноваційних технологій у систему публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій через визначення пріоритетних напрямів їх застосування (інформаційно-комунікаційні системи, системи моніторингу та раннього попередження, технології віртуальної та доповненої реальності, краудсорсингові технології) та обґрунтування необхідних умов для їх ефективного впровадження (забезпечення інформаційної безпеки, нормативно-правове регулювання, розвиток компетентностей персоналу), що сприяє підвищенню оперативності та обґрунтованості управлінських рішень;

дістали подальшого розвитку:

- концептуальне розуміння сутності публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій як специфічного типу управлінської діяльності, що відрізняється від традиційного управління такими характеристиками як: функціонування в ситуації високої невизначеності та суспільної небезпеки; необхідність ухвалення критичних рішень в умовах дефіциту часу та ресурсів; підвищена міжвідомча взаємодія та координація; використання специфічних форм і методів управлінського впливу, що забезпечують гнучку адаптацію та безперервність основних управлінських процесів в екстремальних умовах;

- визначення стратегічних напрямів вдосконалення публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій, які ґрунтуються на принципах

системності, адаптивності та проактивності і включають взаємопов'язану сукупність компонентів (інтеграція в систему національної безпеки, впровадження ризик-орієнтованого підходу, розвиток державно-приватного партнерства, використання інноваційних технологій), що забезпечує підвищення стійкості системи управління до динамічних змін безпекового середовища та ефективне реагування на сучасні виклики, зокрема в умовах російської військової агресії;

- наукові положення стосовно механізмів адаптації зарубіжного досвіду публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій до українських реалій, що включають: розбудову ефективної системи міжвідомчої координації, розвиток державно-приватного партнерства, впровадження інноваційних технологій управління ризиками та вдосконалення системи підготовки кадрів, з урахуванням обмежень ресурсного потенціалу та специфічних викликів національній безпеці України.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на теоретико-методологічних засадах науки публічного управління, теорій кризового менеджменту, антикризового управління, теорії систем, багаторівневого врядування. У роботі здійснено комплексний аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, зокрема системного аналізу, структурно-функціонального підходу, компаративного аналізу, SWOT-аналізу, моделювання. Теоретичні положення підкріплені емпіричним аналізом статистичних даних, зарубіжного досвіду та результатів діагностики ефективності чинної системи управління. У цілому наукові результати, отримані в дисертації, є достовірними, науково обґрунтованими та доказовими.

6. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що основні положення та рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути використані:

- органами державної виконавчої влади – при формуванні та реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, розробці стратегій та програм управління надзвичайними ситуаціями, удосконаленні організаційно-правових механізмів публічного управління в екстремальних умовах, впровадженні інноваційних інструментів координації та моніторингу;

- Державною службою України з надзвичайних ситуацій – при модернізації системи цивільного захисту, впровадженні механізмів управління ризиками, розробці планів реагування на різні типи надзвичайних ситуацій, вдосконаленні системи підготовки та підвищення кваліфікації персоналу;

- органами місцевого самоврядування – при розробці та впровадженні місцевих програм цивільного захисту, формуванні територіальних систем управління надзвичайними ситуаціями, організації взаємодії з громадськістю та приватним сектором, підвищенні готовності місцевих громад до дій в екстремальних умовах;

- науковими установами та закладами вищої освіти – при підготовці фахівців у галузі публічного управління з акцентом на антикризовий менеджмент, дослідженні проблем управління в умовах надзвичайних ситуацій, розробці освітніх програм з цивільного захисту та управління ризиками.

Розроблена інтегративна модель розвитку інституційної спроможності та механізм комплексного оцінювання мають практичну цінність для підвищення результативності управління в умовах надзвичайних ситуацій, забезпечення стійкості системи публічного управління до кризових впливів та ефективного реагування на сучасні безпекові виклики.

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором

Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 6 публікаціях, з них 4 – у наукових фахових виданнях.

Статті у фахових наукових виданнях:

1. Величко Л. Ю., Кащенко Д. В. Особливість діяльності органів публічної влади у надзвичайних і кризових ситуаціях. *Теорія та практика державного управління*. 2023. Вип. 2 (77). С. 7–21.

2. Кащенко Д. В. Основні напрями удосконалення публічного управління надзвичайними ситуаціями в Україні. *Державне будівництво*. 2024. № 2(36). С. 366–377.

3. Кащенко Д. В. Основні моделі організації публічного управління надзвичайними ситуаціями. *Наукові перспективи*. 2025. № 3(57). С. 223–235.

4. Кащенко Д. В. Зарубіжний досвід публічного управління в умовах надзвичайних ситуацій. *Актуальні проблеми державного управління*. 2024. № 2 (65). С. 370–382.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Кащенко Д. В. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері управління ризиками надзвичайних ситуацій: приклади успішних практик. *Science and technology: challenges, prospects and innovations. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference*. Osaka, Japan, 2025. С. 418–424.

6. Кащенко Д. В. Роль місцевих громад у забезпеченні стійкості до надзвичайних ситуацій: досвід країн ЄС. *Science in the modern world: innovations and challenges. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference*. Toronto, Canada, 2025. С. 357–361.

8. Апробація матеріалів дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданнях кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції, на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: 8th International scientific and practical conference «Science and technology: challenges, prospects and innovations» (Osaka, Japan, 2025 p.), 7th International scientific and practical conference «Science in the modern world: innovations and challenges» (Toronto, Canada, 2025 p.) та інших наукових заходах.

9. Оцінка структури, мови та стилю дисертації

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Кащенко Д.В. «Публічне управління в умовах надзвичайних ситуацій» повністю відповідає галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» та відповідає паспорту спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування». Здобувачем повністю виконано освітню та наукову складову третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

11. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту

Здобувач представив основні результати своєї дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного

університету імені В.Н. Каразіна щодо попередньої експертизи дисертації (витяг з протоколу № 13 розширеного засідання кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції від 25.03.2025 року) у формі презентації та наукової дискусії після її завершення. У рамках цього розширеного засідання було ухвалено одноголосно рекомендувати роботу здобувача Кашенка Д.В. «Публічне управління в умовах надзвичайних ситуацій» до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Головуючий на розширеному
засіданні кафедри публічної
політики, доктор наук з державного
управління, професор, професор
кафедри права, національної безпеки
та європейської інтеграції ННІ
«Інститут державного управління»
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Володимир БУЛЬБА